

# Vertu klár á auglýsingum og brellum á netinu!

*Smelltu á persónurnar hér fyrir neðan til að skoða málið betur!*



**Kynntu þér falinn  
kostnað „ókeypis“  
vettvanga**



**Varaðu þig á  
markaðsgildrum**



**Þekktu réttindi  
þín á netinu**

# De skjulte kostnadene til «gratis» plattformer

Mange nettsider, sosiale medieplattformer og apper som YouTube, Instagram, TikTok eller Roblox er tilsynelatende helt gratis. Men **helt gratis er de ikke.**



**Selskapene bruker utspekulerte strategier for å tjene penger.**





# De skjulte kostnadene til «gratis» plattformer

## ● Nettannonser



En av måtene de tjener penger på, er **annonser** – et varemerke betaler for å vise et markedsføringsbudskap eller sponser et filter i en meldingsapp som Snapchat.



## ● Personopplysninger

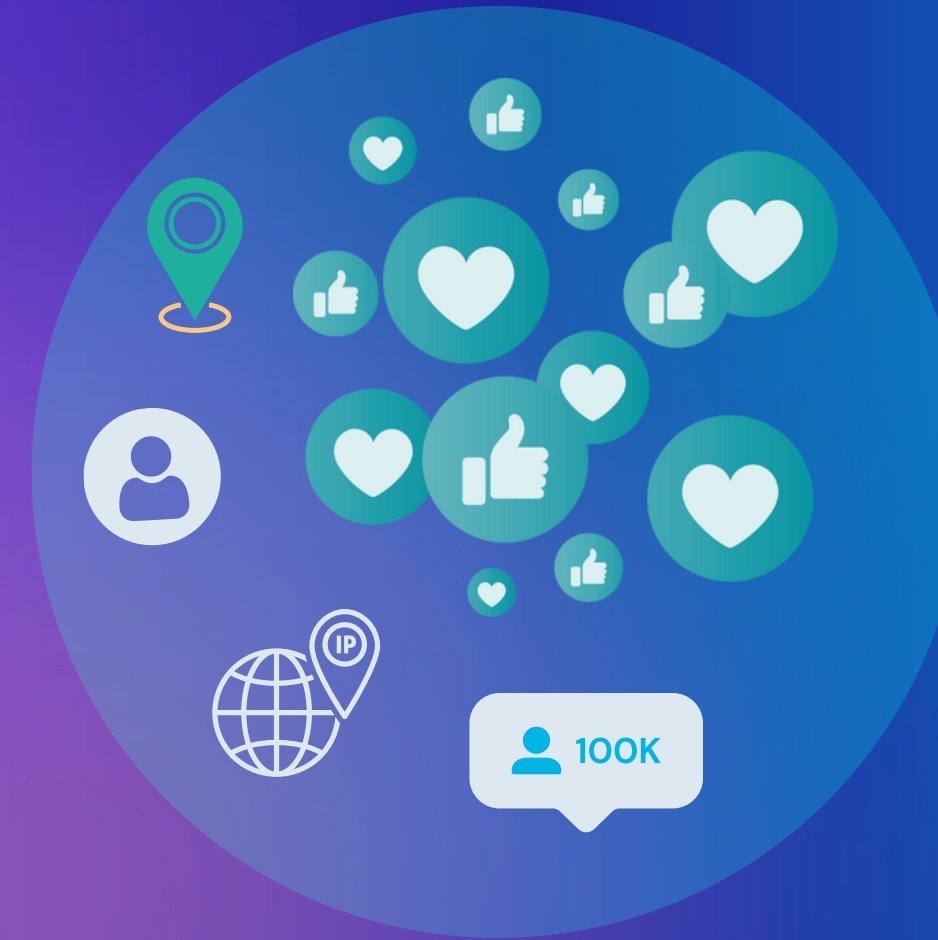
De kan også bruke eller selge **personopplysningene** dine, for eksempel for å kunne vise deg en annonse eller et innlegg du vil like.

**Selskapene mener at hvis du liker en annonse, er det mer sannsynlig at du kjøper produktet deres.**



# Kjenn rettighetene dine på nettet

Når du besøker nettsider eller apper, er de som digitale detektiver.



De samler inn opplysninger om deg – hva du heter, hvor gammel du er, fritidsinteresser, innlegg du liker, kontoer du følger, hvor du befinner deg, opplastede bilder og til og med informasjon om hva slags enhet du bruker.

Slik bygger de en profil, bit for bit.

# De skjulte kostnadene til «gratis» plattformer

## Din personlige profil



Selskapene retter ofte markedsføringen sin mot unge forbrukere, som deg.

Hvorfor?

Jo, du har faktisk noen superkrefter:

**lommepenger du kan bruke på nettet**

**mulighet til å overbevise foreldrene dine om hva de bør kjøpe**

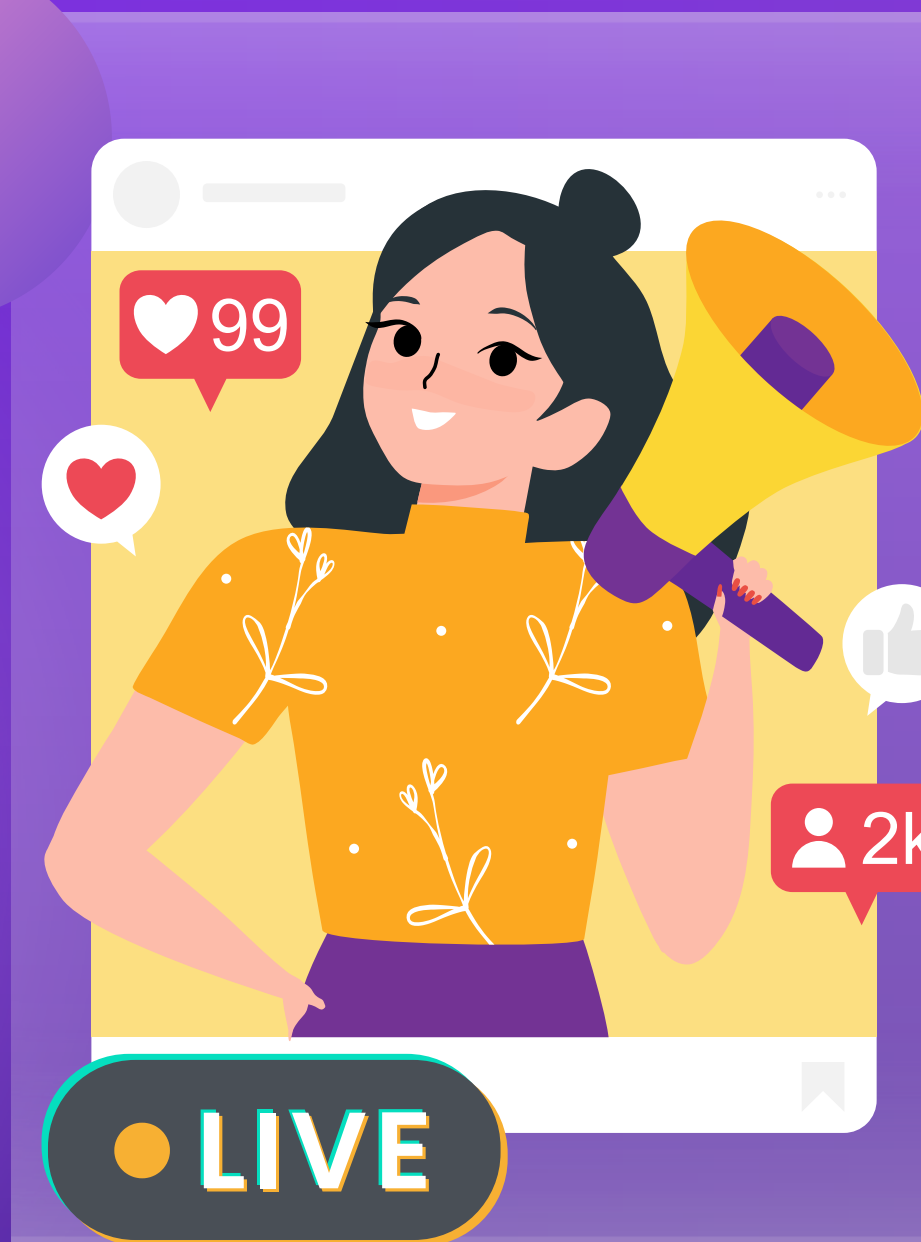




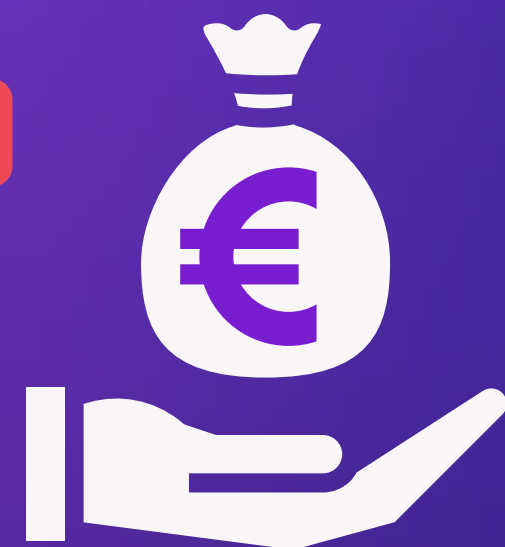
# Vær oppmerksom på markedsføringsfeller



## ● Penger betyr noe: influensere



**Influensere** du følger på nettet, på plattformer som YouTube eller TikTok, får noen ganger **betalt** for å snakke om produkter (klær, hudpleie, leker, mat osv.), arrangementer eller steder å reise.



Mange influensere forteller deg ikke at det er en annonse (men det skal de gjøre!). De får det til å se ut som om de bare deler det de tenker på!

# Vær oppmerksom på markedsføringsfeller



## ● Penger betyr noe: gaming

I den digitale verdenen kan kule spill og virtuelle sammenkomster (som metavers) skjule en del annonser.

Du vil se at noen av dem er veldig lette å se, som

pop-up-annonser



Andre er mindre åpenbare, som

oppslagstavler eller  
overraskelser i bakgrunnen





# Vær oppmerksom på markedsføringsfeller

## Tips 1



### Spør deg selv

- Prøver dette innlegget å selge meg noe?
- Høres denne informasjonen pålitelig ut?
- Hvor mye koster det i «ekte» penger?





Vær oppmerksom på  
markedsføringsfeller

## Tips 2



## Endre innstillingene

- Tilpass personverninnstillingene på telefonen, i apper eller spill.
- Noen steder kan du velge å slippe å se annonser, for eksempel hvis du registrerer deg eller betaler én gang.
- Du kan slå av personlige feeder, for å endre hva slags innlegg du ser.



Vær oppmerksom på  
markedsføringsfeller

### Tips 3



## Forstå pengebruken din

- Snakk med foreldrene dine, eller en voksen du stoler på, om bruk av penger på nettet.
- Undersøk om prisene vises i virtuell eller ekte valuta.
- Finn ut hva som er forskjellen og hva som er den «egentlige prisen» før du bestemmer deg for å kjøpe noe.



Vær oppmerksom på  
markedsføringsfeller

## Tips 4



## Ha kontroll på personopplysningene dine

- Undersøk vilkårene for plattformer du bruker.
- Be om informasjon fra selskaper som samler inn opplysninger om deg.
- Be dem om å korrigere eller slette opplysningene dine eller slutte å bruke dem til markedsføring.



10



# Som barn eller ungdom har du rettigheter:

## Kjenn rettighetene dine på nettet



1 Til å nyte tid på nettet, dele informasjon, se morsomt innhold og spille spill uten irriterende annonser.

2 Til at personopplysningene dine skal være trygge i sosiale medier, apper og spill.

3 Til å være beskyttet mot kommersiell utnytting i sosiale medier, apper og spill.

Dette betyr at tilbydere ikke har lov til å prøve å manipulere eller påvirke deg på en måte som gjør det vanskelig for deg å ta egne valg, for eksempel om å kjøpe noe i et spill.

4 Til å få stemmen din hørt når det lages nye regler om den digitale verdenen, og når det utvikles nye verktøy.

5 Til å klage hvis rettighetene dine ikke respekteres.



# Influensere og selskaper må følge reglene

Kjenn rettighetene dine på nettet

## Influensere skal:



### Være åpne om annonser

Annonser i videoer eller bilder må oppgi at det er en annonse. De kan bruke #annonse, #advertising eller #ad, tagge varemerker eller bruke et varsel i appen.



## Selskaper skal:



### Holde dataene dine private

Nye EU-regler forbyr nettplattformer å vise deg annonser basert på det de vet om deg.



### Beskytte opplysningene dine

Selskapene må begrense hvor mye personopplysninger de samler inn, særlig hvis de bruker dem til markedsføring.

## Selskaper skal ikke:



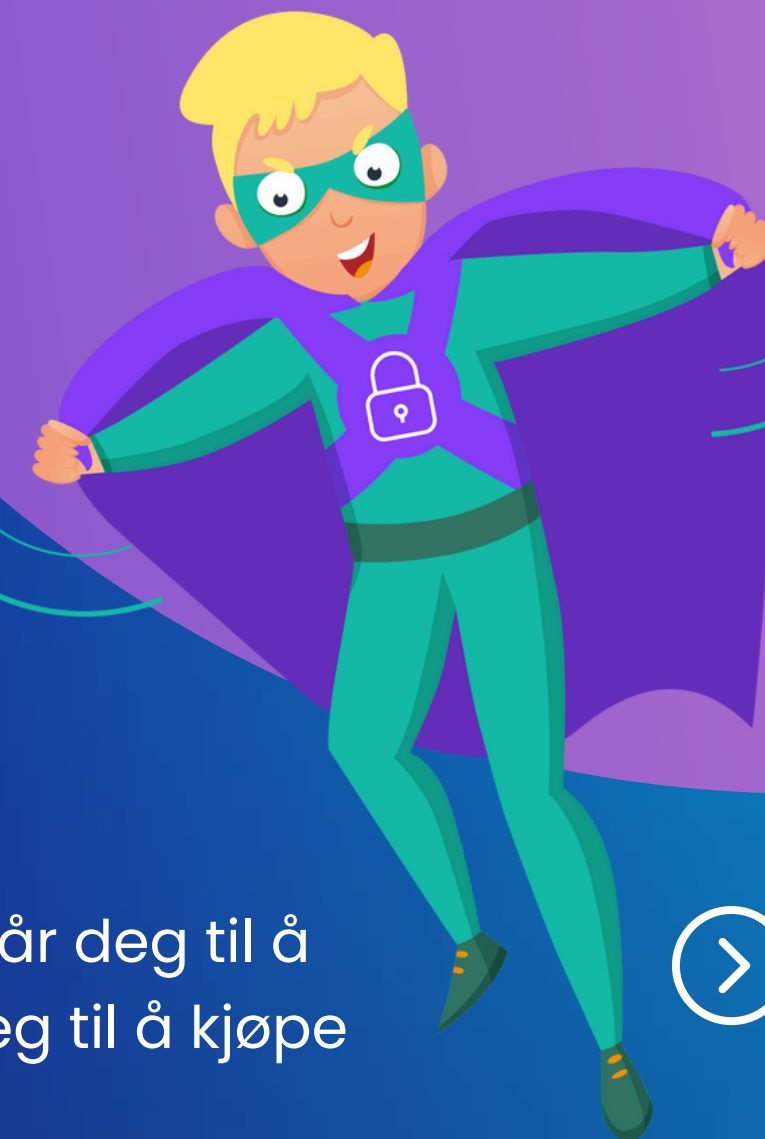
### Leke med følelsene dine

Selskapene kan ikke bruke triks som får deg til å føle deg dårlig eller skyldig for å få deg til å kjøpe ting.



### Presse deg

Annonser skal ikke presse deg til å kjøpe ting, eller oppfordre deg til å spørre foreldrene dine. Taktikk som tidsur som teller ned, eller tidsbegrensede tilbud er ikke tillatt.





# Kjenn rettighetene dine på nettet

## Rapporter innhold som ikke er trygt

- Rapporter innhold som bekymrer deg, eller som du mener kan være skadelig.
- Snakk med noen du stoler på om disse situasjonene.



## Be om hjelp



Hvis du mener at rettighetene dine ikke respekteres, kan du kontakte ditt nasjonale Safer Internet Centre for å få hjelp med rapportering eller med å komme i kontakt med riktig myndighet.





